

Čovjek

<"xml encoding="UTF-8?">

Čovjek

Čast čovjeka

Prednost čovjeka nad ostalim stvorenjima

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

Mi smo sinove Ademove zaista odlikovali: dali smo im da kopnom i morem putuju, i opskrbili ih ukusnim jelima, i dali im velike prednosti nad mnogima koje smo stvorili.[1]

U djelu Kenzu-l-'ummal se prenosi od Ibn Omera da je Allahov Poslanik, s.a.v.a., rekao: „Nema ničeg časnijeg Bogu od čovjeka.' Neko je upitao: 'O Allahov Poslaniče, ni meleki?' On je odgovorio: 'Meleki su prisiljeni kao Sunce i Mjesec.'"[2]

✖ Imam Sadik, mir s njim, prenio je: „U toku Noćnog putovanja Allahovog Poslanika, s.a.v.a. (Isra i Miradž) nastupilo je vrijeme klanjanja pa je Džibril proučio ezan i ikamet, a zatim rekao: 'O Muhammede, prođi naprijed!' Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: 'Ti prođi naprijed, o Džibrilu!' Tada mu je on odgovorio: 'Mi, zaista, ne prolazimo ispred ljudskih bića otkad nam je naređeno da se sedždom poklonimo Ademu!'"[3]

Ono što donosi spas

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ * وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

Ono što žele – vjernici će postići, oni koji su u svom klanjanju skrušeni, i koji ono što ih se ne tiče izbjegavaju...[4]

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى * وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى

Postići će šta želi onaj koji se očisti i sjeća se imena Gospodara svoga pa klanjanje obavlja.[5]

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا * وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا

Uspjeće samo onaj ko je očisti, a propašće onaj ko je na stranputicu odvodi![6]

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقْ شَحْخَ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Zato se Allaha bojte koliko god možete, i slušajte i pokoravajte se, i milostinju udjeljujte – za svoje dobro. A oni koji budu sačuvani gramzivosti, biće oni koji će uspjeti.[7]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Sigurno će uspjeti onaj ko svoje srce iskreno posveti vjerovanju, i učini srce svoje sačuvanim, i svoj jezik iskrenim, i svoju dušu smirenom, i narav svojom ispravnom, i uho svoje čujućim, i oko svoje videćim.“[8]

Jednakost muškarca i žene u vrijednostima

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

Muslimanima i muslimankama, i vjernicima i vjernicama, i poslušnim muškarcima i poslušnim ženama, i iskrenim muškarcima i iskrenim ženama, i strpljivim muškarcima i strpljivim ženama, i skrušenim muškarcima i skrušenim ženama, i muškarcima koji daju zekat i ženama koje daju zekat, i muškarcima koji poste i ženama koje poste, i muškarcima koji o svojim stidnim mjestima vode brigu i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu, i muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha – Allah je zaista za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio.[9]

U djelu Ed-Durru-l-mensur se navodi: „Bejhekija je prenio od Esme Ensarijke, kćerke Jezida, da je ona došla Vjerovjesniku, s.a.v.a., koji je sjedio među svojim drugovima, i rekla mu: 'Žrtvovala bih za tebe i oca i majku! Zaista, dolazim ti ispred žena, i znaj – žrtvovala bih se za tebe! – da nema nijedne žene na istoku i na zapadu koja je čula za ovaj moj dolazak tebi, a da ne misli kao ja! Uistinu, Bog te poslao s Istinom muškarcima i ženama, pa mi povjerovasmo u tebe i tvoga Boga, Koji te poslao. Mi, zajednica žena, ograničene smo i u kuće zatvorene; mi smo temelji kuća vaših, predmet strasti vaših i nositeljice djece vaše. A vi, zajednica muškaraca, odlikovani ste nad nama klanjanjem džuma i zajedničkim klanjanjem, obilaskom bolesnih, ispraćanjem

umrlih i neograničenim hodočašćima. A najbolje od toga je borba na Božijem putu (džihad). Neko od vas, kada krene na Hadž, ili na Umr, ili na borbenu liniju, mi čuvamo vašu imovinu, ispredamo vaše haljine i odgajamo vašu djecu. Kako onda da učestvujemo s vama u nagradi, o Allahov Poslaniče?'

Vjerovjesnik, s.a.v.a., se tada potpuno okrenuo svojim drugovima pa ih je upitao: 'Jeste li ikada čuli neku ženu da ljepše pita o svojoj vjeri od ove?' Oni su odgovorili: 'Ne mislimo da ima neka žena koja ovako ispravno prilazi ovim pitanjima!'

Tada se Vjerovjesnik, s.a.v.a., okrenuo njoj i rekao: 'Idi, o ti ženo, i izvijesti sve žene koje stoje iza tebe da lijepo slušanje svoga muža bilo koje od vas, traženja njegova zadovoljstva i slijeđenja njegove saglasnosti jeste jednako svemu pobrojanom!' Žena je tada otišla, radosno izgovarajući: 'Nema boga, osim Boga! Bog je najveći!'"[10]

U djelu Et-Tergibu ve-t-terhib se prenosi od Ebu Seida el-Hudrija: „Neka je žena došla Allahovom Poslaniku, s.a.v.a., i rekla: 'O Allahov Poslaniče, muškarci odnesoše sa sobom tvoje riječi pa odredi i nama od sebe jedan dan kada ćemo ti doći da nas podučavaš od onoga čemu te je Bog podučio!' On je rekao: 'Okupite se u tom i tom danu, na tom i tom mjestu!' One su se okupile pa im je Vjerovjesnik, s.a.v.a., došao i podučavao ih od onoga čemu je njega Bog podučio.“[11]

Čovjekovo srce

Primjer srca

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Srce je nazvano srcem (kalb) zbog njegovog preokretanja (tekallub). Srce je poput perke koja se u pustinji zakačila – viseći o stablu drveta – koju vjetar naopako okreće.“[12]

Položaj srca u odnosu na tijelo

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „U čovjeku ima gruda mesa i krvi, pa kada je ona ispravna i zdrava, s njom je zdrav i ostatak tijela, a kada je ona bolesna, s njom je bolestan i pokvaren i ostatak tijela – to je srce.“[13]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Srce je vladar i ima vojnike. Kada je vladar dobar, i vojnici njegovi su dobri, a kada je vladar pokvaren, i vojnici njegovi su pokvareni.“[14]

Čistota srca

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ * يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ * إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

I ne ožalosti me na Dan kad će oni oživljeni biti, na Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu dođe čista srca spašen biti! [15]

Allahov Poslanik, s.a.v.a. – kada je bio upitan: „Šta je čisto srce?“ – odgovorio je: „Vjera bez ikakve sumnje i strasti i djelo bez želje za dobrim glasom i pokazivanjem pred drugima.“[16]

Prostranost srca

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ

Zar ti ti nismo prostranim učinili grudi tvoje? [17]

U djelu Mekarimu-l-ahlak se prenosi od Abdullaha ibn Mesuda: „Ušao sam kod Allahovog Poslanika, s.a.v.a., pa je on rekao: 'O sine Mesudov, kome Bog učini prostranim grudi njegove za islam, on je sa svjetlom od Gospodara svoga, jer kada svjetlo uđe u srce, ono se široko otvori i rasprostrani se.' Neko je upitao: 'O Allahov Poslaniče, ima li neki znak za to?' Odgovorio je: 'Da, ima: udaljavanje od Kuće obmane, vraćanje Kući vječnosti i pripremanje za smrt prije dolaska smrti; onaj ko se ustegne od Ovoga svijeta, nada u nj se skрати i on ga prepusti njegovim ljudima.'“[18]

Sljepoća srca

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَصْلُ سَبِيلًا

Onaj ko je na Ovom svijetu bio slijep biće slijep i na Onom svijetu i daleko od svakog dobra. [19]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Najgora sljepoća je sljepoća srca.“[20]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Najteža sljepoća je zabluda nakon upute... A najgora sljepoća je sljepoća srca.“[21]

Ono što srce čini tvrdim

فَبِمَا نَفَضِهِمْ مِيتَاتِهِمْ لَعَنَّاهُمْ وَ جَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَ نَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَ لَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, Mi smo ih prokleli i srca njihova tvrdim učinili. Oni su riječi s mjesta na kojima su bile uklanjali, a dobar dio onoga čime su bili opominjani zaboravili. I ti ćeš kod njih, osim malo njih, neprestano na vjerolomstvo nailaziti, ali im oprosti i ne kori ih! – Allah, uistinu, voli one koji čine dobro.[22]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Ne govorite mnogo bez prisjećanja Boga, jer obilje govora bez prisjećanja Boga je tvrdoća srca. Zaista, najudaljeniji od Boga među ljudima je čovjek tvrdog srca!“[23]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Napuštanje robovanja Bogu čini srce tvrdim, a napuštanje prisjećanja Boga umrtvljuje dušu.“[24]

Ono što liječi srce

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašeg i lijek za vaša srca i uputstvo i milost vjernicima![25]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Zaista, Allah Višnji kaže: 'Zajedničko ponavljanje znanja među robovima Mojim spada u ono pomoću čega oživljavaju umrtvljena srca kada oni dospiju u tome do Moje odredbe.'“[26]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Navikavajte svoja srca na nježnost i mnogo razmišljajte i plačite iz strahopoštovanja prema Bogu!“[27]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Čovjekovo vjerovanje nije ispravno sve dok mu srce nije ispravno. A srce njegovo nije ispravno sve dok ne bude ispravan jezik njegov.“[28]

Čovjekova duša

Spoznaja duše

U djelu 'Avali-l-leali stoji: „Kod Vjerovjesnika, s.a.v.a., je ušao čovjek po imenu Mudžaši' i upitao: 'O Allahov Poslaniče, koji je put spoznaje Istine?', a Poslanik, s.a.v.a., je odgovorio: 'Spoznaja duše.'"[29]

Duša koja sebe kori

وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

I kunem se dušom koja sebe kori.[30]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao, savjetujući Ibn Mesuda: "O sine Mesudov, umnožavaj dobra djela i činjenje dobra, jer će se i dobročinitelj i grijeshnik kajati: dobročinitelj će govoriti: Kamo sreće da sam povećao dobra djela!, a grješnik će govoriti: Omahnuo sam. Potvrda predočenog su riječi Višnjeg: I kunem se dušom koja sebe kori."[31]

Čišćenje duše

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَ يُزَكِّيْكُمْ وَ يُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ يُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

Mi smo vam jednoga od vas kao poslanika poslali, da vam riječi Naše kazuje i da vas očisti i da vas Knjizi i mudrosti pouči i da vas ono što niste znali nauči.[32]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: "Čišćenjem duše nastaje bistrina."[33]

U djelu Medžme'u-l-bejan se prenosi od Seida ibn Ebi Hilala: "Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.a., proučio ajet: Uspjeće samo onaj koji je očisti – zastao je, a zatim rekao: 'Bože moj, daj

duši mojoj njezinu svijest o Bogu, Ti Si njezin Zaštitnik i njezin Gospodar, i očisti je, Ti Si najbolji koji je očistiti može!"[34]

Snovi

Snovi koji donose radosti

لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Za njih su radosne vijesti i na Ovom i na Onom svijetu – Allahove riječi niko ne može izmijeniti – to će zaista velik uspjeh biti![35]

Allahov Poslanik, s.a.v.a., o značenju riječi Višnjeg: Za njih su radosne vijesti..., rekao je: „One su lijepi snovi koje vjernik doživi pa se raduje njima na Ovom svijetu.“[36]

U djelu Kenzu-l-‘ummal od Ebu Hurejre se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.a., rekao da od vjerovjesništva nije ostalo ništa, osim radosnih vijesti. Upitali su ga: „A šta su radosne vijesti?“ Odgovorio je: „Dobri snovi.“[37]

Vrste snova

Allahov Poslanik, s.a.v.a., je rekao: „Snovi se dijele na troje: radosne vijesti od Boga, rastuženje od strane šejtana i ono o čemu čovjek govori sam sa sobom pa to vidi u svome snu.“[38]

- [1] El-Isra, 70.
- [2] Kenzu-l-'ummal, sv. 12, str. 192, predaja 34621.
- [3] Biharul-envar, sv. 18, str. 404, predaja 108.
- [4] El-Mu'minun, 1-3.
- [5] El-A'la, 14-15.
- [6] Eš-Šems, 9-10.
- [7] Et-Tegabun, 16.
- [8] Musnedu Ibn Hanbel, sv. 8, str. 71, predaja 21368.
- [9] El-Ahzab, 35.
- [10] Ed-Durru-l-mensur, sv. 2, str. 518.
- [11] Et-Tergibu ve-t-terhib, sv. 3, str. 76, predaja 6.
- [12] Kenzu-l-'ummal, sv. 1, str. 241, predaja 1210.
- [13] El-Hisal, str. 31, predaja 109.
- [14] Kenzu-l-'ummal, sv. 1, str. 240, predaja 1205.
- [15] Eš-Šu'ara, 87-89.
- [16] Mustedreku-l-vesail, sv. 1, str. 113, predaja 124.
- [17] El-Inširah, 1.
- [18] Mekarimu-l-ahlak, sv. 2, str. 340, predaja 2660.
- [19] El-Isra, 72.
- [20] El-Emali li-s-Saduk, str. 577, predaja 788.

[21] El-Ihtisas, str. 342.

[22] El-Ma'ide, 13.

[23] El-Emali li-t-Tusi, str. 3, predaja 1.

[24] Tenbihu-l-havatir, sv. 2, predaja 120.

[25] Junus, 57.

[26] El-Kafi, sv. 1, str. 41, predaja 6.

[27] A'lamu-d-din, str. 365, predaja 33.

[28] Nehdžu-l-belaga, govor 176.

[29] 'Avali-l-leali, sv. 1, str. 246, predaja 1.

[30] El-Kijame, 2.

[31] Mekarimu-l-ahlak, sv. 2, str. 353, predaja 2660.

[32] El-Bekare, 151.

[33] Tenbihu-l-havatir, sv. 2, str. 119.

[34] Medžme'u-l-bejan, sv. 10, str. 755.

[35] Junus, 64.

[36] El-Kafi, sv. 8, str. 90, predaja 60.

[37] Kenzu-l-'ummal, sv. 15, str. 370, predaja 41418.

[38] Biharul-envar, sv. 61, str. 191, predaja 58.